IRALLA
5
Larunbata

Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEURIJA

Bilbao'kua ... ... 9,00 iŕko. iru il.
Bilbao'atazkua ... ... 11,25 "
Idazki-itunmena ... ... 62,00 "
Atzeŕijetakuak ... ... 112,50 "

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.393 zenbakija

Gayak

ESKU-ZABALEZ EMOTEN DAU

Goiko Jauna'k, gixonari, bixiteko biaŕ dabena ta geyago be, esku-zabalez emoten dautsa.

Eskeŕ txaŕeko gixonak, ostera Goikua'k esku-zabalez emoten dautsana, kaltegaŕi diran gauzetarako gordetan dau.

Goiko Jauna'k, gixonaren onaŕen iŕara eŕeten daben azijak, euneko eun emoten dauz. Eta era oŕetara ugarituten dabezan ogijak, gixon bat edo birentzat bakaŕik eztauz ugarituten, gixabatza osuarentzat baño.

Eta gixabatza osua ase ta bete egiteko baño geyago Goiko Jauna'gandik aŕtzen ba'dogu ¿zer dala-ta, gixaŕtian, onen beste gose ta egaŕi?

Gixonaren bijotza zekena dalako. Gixakija zikotza dalako, gixonak geide-matasunik eztaukalako.

Goiko Jauna'ren agindubak betetan ikasi ixan ba'gendu, atsegin-baratzean zorijontsu ixateko biaŕ geban gustija ixango geban.

Baña ez. Agindu deunetatik iges-egin ixan dogu. Eta agindu deunetatik iges-egin ixan dogulako, zorijon-toki gustijetatik be, uŕundu egin gara.

OGIRIK EZTAGO

Eŕija ogi-gose da, ta ogirik eztago -esan oi-da.

Gari-urte txaŕa ixan dala esaten dabe, ta garija gura dabenak, txindi asko ordaindu biaŕko dabela.

Beraz, garija uŕi dago... Txindi asko ordaindu-ezkero, baña, garija erosi leike...

Itz oneik, uleŕteŕezak dirala dirudijen-aŕen, eztira ain uleŕteŕezak be. Garija uŕi dagola diñoskube, ba. Eta garija gura dabenak, txindi asko ordaindu biaŕko dabela...

Itz oneikaz uleŕtuten dana, ezta gari-uŕitasuna, txindi - uŕitasuna baño. Txindija ugari dauanak, garija be ixango dauala diñoskube-ta.

Beraz, garija erosiko ba-da, erosi, txindija loŕtu biaŕ da. Txindijaren alatzat onixek dira, irakuŕle.

SANEUŔI AUNDIJAK

—Aragirik, okelarik ezin leike jan, asko be asko ordaindu biaŕ da-ta—urlija langiliak esan dau.

—Gozotzari ezaŕi dautsen saneuŕija, langile txiruak ordaintzeko, laŕegija da—beste batek oyu-egin dau.

—Okelea ta gozatza, aberatsen abuetarako bakaŕik egiñak dirala dirudije—uŕenguak epatu dau.

Bitaŕtian, atzeŕiko izpaŕak irakuŕten asi gara. Argentina'ko izpaŕetan izpaŕ bakan au irakuŕi dogu: "Txako lateŕiko abeldun okitubak, batzaŕ bat egin ixan dabe. Eta batzaŕ aretan aŕtu ixan daben erabagijetatik bat, auxe da: bost milioi ardi lodi eŕetia". Okela-ugaritasunak, saneuŕijak jatsi egin ei-eutsezan, ba. Eta okeleak saneuŕi aundijagua ixan egijantzat, okelea uŕitutia erabagi eben. Okelea uŕituteko biderik labuŕena ta eŕezena be, bost milioi ardi gasolinaz busti ta eŕetia ixan yaken.

Goiko Jauna'k, gixabatza osua alikatuteko esku-zabalez emon ebazan ardijak, dirubak itsututa dagozan gixonen zekentasunak zikoizkeriz, eŕe egin ixan dauz.

Cuba'ko, Filipinas'ko ta Brasil'go izpaŕak irakuŕten jaŕi gara, gero.

Eta eŕkaleŕi oŕetako izpaŕak, beste izpaŕ bakan oneik ekaŕi dauskuz: Cuba'n, eta, Filipinas'etan, ludi gustiko gixakijak asebetetako baño azukera geyago aŕtuten dala. Brasil'en eta Puerto Rico'n artzen dabezan aketakaz, ostera, ludi gustiko akeit-aŕtzaliak eta geyago be asebete leikezala.

Saneuŕijak jasotiaŕen, baña, gozatz eta akeit, eŕe egiten dabezela...

Cuba'n, Filipinas'etan eta Brasil'en, gozatza ta aketa eŕetan. Eta emen, alikatura oŕekatik ordaindu biaŕ ixaten diran saneuŕi laŕegijak ordainduteko txindirik ezta, aŕausi-egiten.

Goiko Jauna'k, gixabatza osua asebetetako esku-zabalez emon ixan ebazan gozatza ta aketa, gixonaren zikoizkerijak eta zekenkerijak, sutara jauŕti dauz, eta ezetarako aldiñik eztaben eran austuta jaŕi.

Goiko Jauna, esku zabalez iŕara ereten. Eta gixona, agindu deunen auŕka jagi ixan dan gixon zekena, gixabatza gosiaz erailten...

MATXINADEA

Matxinada-auŕian, irakuŕle, txindirik ezeguala-ta, langile gixagaxuai ogipidiak uŕituten ibili ixan ziran.

Ateŕpe barik aurkitzen zan sendi txiruak, ateŕpetik uŕun gaba igazi biaŕ ixaten eban. Atia jo ta ukaŕa eskatzen eban gosetijentzat txakuŕ txiki bat etzan ixaten. Txindirik ez ei-eguan...

卐 卐 卐

Egun baten, baña, iru edo lau aundikiren aŕokerijak, matxinadea soŕtu eban, eta matxinadea txaidera urten zan.

Matxinada ori egiteko, gixonak erail eta eŕijak deuseztuteko, milioiak-milioi txindi ixan ebezan.

Langile gixagaxuak jango eben ogi apuŕa irabazteko ixan ebezan lantegijak suaga-bidez eŕe ta kiskalduten ebezan.

Txindijak-txindi balijo dabezan urijak apuŕtu ta biŕinduteko, milioiak txindi ordaindutako guda-izkilubak ekaŕi ixan dabez.

Eta gixon batzuk. bestatzuk erailteko, eten bako sutotsian dabiltz. Matxinada-auŕian, gosiaren gosiak ateratu ixan eban txiruai ukaŕtzat emoteko txakuŕ txiki bat ixan ezebenak, gixonak-gixon erail eta urijak-uri deuseztuteko guda-izkilubak erosteko-ta, milioiak-milioi ixan dabez.

Gixabatza zorijonduteko, txindirik eztabe ixan. Gixabatzaren zoritxaŕa loŕtuteko, milioiak-milioi ixan dabez.

Eta txindirik eztagola diñoskube... Garirik eztagola... Azukerea uŕi be uŕi dagola... Aketa aundikijentzat baño eztagola...

¿Zer da, au? Gixaŕtian soŕtu ixan dan mataza au. ¿nok uleŕtuteko...? Luŕa aberatsa be aberatsa da. Goikua'ren agindu deunak biaŕ diran lez gordeko ba'lira, gixabatza osua ondo bixiteko beste ta geyago emoten dau luŕak. Goiko Jauna, esku-zabal-esku-zabala da. Arek iŕara ereten daben azijak, euneko eun emoten dauz. Goiko Jauna'k emoten dabena, esku-zabalez emoten dau.

IBON.

Irakurri EUZKADI

Loiola'ko Euzko-Gudaroztea

Gaur Loiola'ko etxe aundi menetsu ontara sartzen danari, bereala atzoko Loiola datorkio gogora. Neri beintzat ala gertatu zait. Bein bakaŕik izan nintzan atzoko Loiolan eta oraindik ere badirankit orduko biotz-ikutuak kurkurgaŕia zan ango ixiltasuna, jainkozaletasun eta jakinduriaren egoitza. Oartzeke burua makuŕarazten zuten, ibiltoki zabalak zear, biltasunez inguraturik zebiltzela, arkitzen genituen gizon agurgaŕiak. Aŕitzekoa zan elizarabideko edo beste norabaiterako bileŕoko luze, beltz, ixila. Beroŕekin ibili nintzaitzu elizan, jautokian, jolasean... Enintzan emengo; bañan bertakotzat aŕtu ninduten alako gizalege atsegin eta maitetsuaz. Beti iraungo du aientzako nere eskeŕonak. Loiola Euskadi'n zegon. Alare, aren baŕeneko izkuntza ta legebideaz etzenioken asko igaŕiko Euzkadi'n zegonik. Baziran zenbait biotz, bear bada asko, Euskadi'rentzat maitetasun aundia zutenak; bañan Loiola luŕarte itxia zan Euzkadi'rentzat eta Euzkadi'tik, landara ere berdin-berdin iraun zezakena. Zoritxaŕez ori bera gertatu izan zaigu Loiola'ren gisako beste etxe askorekin: Euzkadi'n zeuden; bañan etziran Euzkadi'renak.

Alare euskotaŕ kristau biotz samuŕari negargurea eruaten dio gaurko Loiola ikusteak, Loiolaren antzeko beste etxe asko nola arkitzen diran ikusteak... Zenbait kristautasunik batere eztutenen eskuetan daude... Asko ordea eusko-abertzaletasunak bere ardurapean aŕtu al izan ditu, bere kristau izateak eragiñik, bere Jaungoikoari begira...

卐 卐 卐

Benetan aitortu dezaket giza-ezaguerak berekin batera ekaŕik zidala Euzkadi gure Abeŕi bakaŕaren ezaguera eta maitetasuna. Jaungoikoak nere biotzean soŕazi duen maitetasun ori, nork bere Abeŕiarentzako izan bear duen maitetasuna, Jaungoikoaren legezkoa da ta, iñori ezin ukatu lezaioken aŕen, askotan ukatu izan zait eta zenbait neke aŕarazi ere, bai, nere maitetasun ori dala bide. Neke oiek ordea aundiago ta biziago egin dute Euzkadi nere Abeŕi bakaŕarentzako maitetasuna... Jaungoikoaren izenean eta kristau legez iñolaze ezin egin diteken, zorigaiztoko matxinada au sortu zanetik eta, batez ere, onen izatearen beŕia aŕtu nuenetik, gogoz beintzat, Euzko-Gudarozteearekin ninduzun... eta Jaungoiko gure Jabeak ala naita edo, bidegabeko espetxealdiak bultza egiñik, Loiola'ko euzko-gudari aŕtean nazu, irakuŕle. Eta oraintxe sartu natzaitzu bigaŕen aldiz Loiolan. Oraingo biotz-ikutuak ez du lenengokoaren antzik batere.

卐 卐 卐

Atari zabalean taŕanta aundi ta txiki asko gure ikuŕin bi gurutzeko edeŕaz apaindurik; armala buruan, atetzain izkilodunak; sartu orduko zenbait lantegi: "Gurdiketa". "Izenematea", "Orniketa"... Aietako mai ondoetan zenbait gizon arazotsu. Baŕeneago, alde batera "Jantokia"; maladiak gora "Idazkaritza" ta "Buruzagitza"... Izan guziak oŕelaxe euskeraz ezaŕita. Gelaetako atetan eŕien izenak: Zarautz, Gazteiz, Tolosa, Zumaia, Bergara, Aŕasate... eta batean "Aita...". Au-emenka oarkun batzuek ere bai eta geienak euskeraz ageri dira. Buruzagitzakoak euskaldunak ditugu eta euskeraz mintzatzen dira; lantegietakoak ere euskaldunak dira. Mutilan artean oso gutxi dira euskeraz eztakitenak. Jantokiko otoitz eta gaztigu-oaŕak ere euskeraz egiten dira. Beraz gure euzkera da Euzko-Gudarozteearen izkuntza euzko-gudariak ez lukete beste izkuntzarik erabili bear!

卐 卐 卐

Askok galdetu izan didate: Zer deritzatzu Euzko-Gudarozteari buruz? Zabalera aundiko galdera da orixe. Gure mutilai dagokieneko nere iritzi betea auxe da: Euzkadi, Jel, gizadi edeŕ bikañaren jabe dala. Gizadi edeŕa ta gozoa gorputzez; edeŕago ta gozoago gizatasunez ta biotzez. Kristautasun aundiko gizadia, kemen aundikoa. Oŕelako gizadiaz eŕialde bikaña eratu diteke ta egin bear da. Guzion eginkizuna da.

GUDARIARTEKO.

Loiolan, 1936.

卐 卐 卐

Uaŕa.—Loyola'tik bidaldu dauskuzun euzkerazko idazki au, "Gudaritaŕteko", pozik aŕtu dogu, ta pozik argitaldu be.

Idazki-baŕuban idoro dogun idazkiko txikitik jakin dogu nor zaran. Goiko Jauna zugan ixan bedi, bata enparauko zure lagun zintzuekan be. Onetsi, aŕen, euzko-gudari taldiak, eta garaitzea Goikua'ren guramenian laga.

Aguŕ, eta jaŕai.—I.

Andoin gañeko Mendietatik

"Mi patriotismo no se funda en motivos humanos, ni se dirige a materiales fines; mi patriotismo se fundó, y cada día se funda más, en mi amor a Dios, y el fin que en él persigo es el de conducir a Dios a mis hermanos de raza: a mi gran familia el pueblo vasco."

Arana eta Goiri'taŕ Sabin, gure irakasle jakintzuak, Euzkadi'ko mendi galuŕetas azkatasun oyua jaurti izan basuan, Jaungoikoa gaitik b[illegible]ik zala aitortu zigun. Eta ala [illegible] berak "sinismenik gabe, ez det nai azkatasunik nere Abeŕiarentzat; eta naiago det nere Abeŕia lotua ikusi sinismenakin eta ez azkatua sinismen gabe!

Gure irakasle argia bai benetan zala orokaŕa, berak bai benetan maite zuala uzkurtza.

Tamalez gaurko gastedia ez da iritzi berdiñekoa. Jainko zaletasuna norbaiteri sumatzen ba'diote, baŕe eta iseka besterik ez, gazte garbi eta Sabin'en benetako jaŕaitzale oŕentzako. Baŕe eta iseka beren españetan dabilkien gastedi onek au zabala saŕitxotan aitortu oidu berak dirala Sabin'en benetako jaŕaitzaleak eta au aitortzeko batek baño gelagok jaurti oidu Jainkoa'ren kaltez birau zatar ikagaŕia. ¡Zeñen mingaŕia Abeŕia'taŕ Sabin'ek bezela oldozten duan gastearentzat! ¡Eta zeingutxi diran beran bezela oldosten duen gasteak!

Agintariak edo omendariak beartuak daude gastearen biotzean benetako Jainkosko maitetasuna sortzea, bada maitetasun au gabe ez 'degu nai izan bear gure Abeŕi menpetuaren azkatasunik.

Gastediaren biotzean txuspertu bedi bein betiko Jainkosko maitetasuna azalduaz ludi gusiari "gu Euzkadi'rentzat gerala eta Euzkadi Jainkoarentzat".

Sabin'en jaŕaitzale gerala aitortzen degunok, bere autikoak ixaten zaŕatu beaŕ gera; itz batean orokaŕak, euskera zaleak eta orokaŕak izanik biran lisun oŕen arerio benetakoak.

Gastedi talde bikaña, batua arkitzen da Loyola'n il edo bizi, azkatasun alde jokatzeko Abeŕia lurpean saŕtu nai duten "facistan" auŕes-auŕe. "Facistak" auŕe-auŕe ditugu, baña birau lisune geon baŕuan, eta au da gure Abeŕiaren areriorik zitalena! Birauaren eta "fascismoaren" aurka ernai gastedia!

IÑAKI.

Matxinada-izparrak-eta

Irun'go Markel Deuna deritxon mendijak, edestirako ingoskirik ospetsubena idazten deragoyola diñoskube.

Areyuen indaŕ gustija bere auŕka juan da.

Alan eta gusti be, baña, Markel Deuna, ezta kikildu, areyuen eraso amuŕatubei adorez erantzuteko, kementsu jagi baño.

Areyuak oldaŕtu ta oldaŕtu egiten dautse, baña ezin makuŕtu dabe. Irun'go jabolia dan mendi garaya, areyo gustijen ganetik jagiten da.

卐 卐 卐

Nabaŕa'ko karlataŕak, euren abeŕija ta euren anayaen auŕka jagi ixan diran napaŕtaŕ eŕukaŕijak, Madrid'era saŕtu guran dabiltzan paziztei lagundu guriak, Guadaŕama - aldera eruan ebezan.

Nabaŕa'ko karlataŕak gudari trebien entzutia-edo ixan dabe.

Eta euren trebetasuna ondo aŕtuba ixango zelakuan, Guadaŕama'ra jaun ziran.

¡Baña, bai zera...! Zuzen eztabilanak, iñun be eztau ixaten abegi onik. Beraz, Nabaŕa'ko karlataŕak bez. Muxin egin ixan dautse, ba, ta gauzez-eztzat-edo, etxera bidaldu.

卐 卐 卐

¡Napaŕtaŕ eŕukaŕijak! Etoyen aŕtian be ezestubak ixan dira... Euren etoikerizko trebetasuna, Madrid'era saŕtu guran dabiltzan pazizta etoyakañokuak ezestu dabe.

Ori baño geyago be bai. Nabaŕa'ko karlataŕen lekuba betetako Apirka'ko baltzak eruan ebezan. ¡Nabaŕa'ko karlataŕ gaxuak! Ezeskaŕijak zirana, bai-genkijan. Apirka'ko mairubak baño ezeskaŕijaguak ziranik ez oŕatiño.

Nabaŕa bere anayen auŕka jagi ixan da, ba. Cain gaiztuaren bidiak aŕtu ixan dauz, eta elduten dan leku gustijetatik ezetsika jaurtiten dabe.

Goikua'gandik juaken zigoŕa jasan ezinda nun saŕtu eztakijela dabiltz.

卐 卐 卐

Madrid'en, oski garbitzale bik, lenagoko lan atzeratuben saritzat, 6.300 laurleko dabez.

Oski garbitzale bi oneik, Benitez eta Benitez'taŕ Imanol eta Iglesias eta Toledo'taŕ Imanol dira. Beraz, ixenkidiak, eta abixenetatik ataraten dogunez, abeŕkidiak be bai aurki.

Abeŕkidiak eta asmo bardiñekuak be bai, dirutza ori, zaurituben zauri-etxietarako emon ei-dabe-ta.

Oski-garbitzale bik emoteko, ¡txinditzea da gero, ori...!

Zu, Apel, abeŕtzalia zarala esan dozu. Abeŕi-elia edozeñek baxen ondo dakixula. Zeure etxian, baña, euzkeraz iñarduteko oturarik eztalako, gasteleraz ekiten dautsazuebela.

Apel, abeŕtzalia ta euzkelduna zaran Apel, abeŕkide, esan dozun oŕek, bijotz-minduta imiñi gauz, zeure abeŕtzaletasunaren neuŕija zelan aŕtu eztakigula.

Sendijan gazteleraz egiteko otura ori galtzen eztozun-aŕtian, ba, Apel, benetako abeŕtzalia etzara ixango, ezta benetako euzkeltzalia be.

Apel, euzko-kuŕik benetakuena, euzkerea dala jakin egixu. Benetako abeŕtzale osua ixatia gura ba-dozu, abeŕi-elia erabiltia be, biaŕekua dozu.

Eŕusi'ko gudaroztia 1.600.000 gudarikin ornidutén da.

Gudar'-adiña, 19 urte dira.

Gudarozte au, euren lan-ordubetatik at gudarako gertetan da.

Unei ta seireun anei gudari, ¡gudaroztia da gero...!

卐 卐 卐

Galizi'ko gudarijak, euren gudalburuben aurka jagita ei-dabiltz.

Eta gudalburu etoyen auŕka jagiten diran gudarijak, eŕi-aldezliekana juaten ei-dira.

Galizi'ko gudarijak egiten dabena gudari-mutil gustijak egiten asten ba-dira asi, matxinada onen amaya lasteŕ ikusiko dogu.

Iñoren semiakin matxinadea egiteko era ori, bakana da, ixan be.

Matxinadea egiten dabenak, gurarizko matxindaŕakin egin biaŕ dau, egin be, ta iñoz bez matxinadarik gura eztabenakin.

卐 卐 卐

Benetako kistaŕak nortzuk diran ezagututeko, bakotxaren egiñenai begiratutia lakorik eztago.

Zugatz-onduaren andia zugatz-ganeko igalijak agertuten ba-dabe, gixaki bakotxaren kistaŕtasuna be, bakotxaren egiñenak neuŕtuko dabe.

Txadonara saŕi juan-aŕen, kistaŕ txaŕa ixan leike, bata saŕi autoŕtu ta saŕi Jaunaŕtuta be.

Garbai bako autoŕtza ta Jaunaŕtziak, obenak geŕuteko baño eztira ixaten.

Saŕi Jaunaŕtuten ikusten dozunen bat, Doibatzak gebenduta daukazan nastietan nastauta dabilala ikusiko ba'zendu, aren Jaunaŕtziak benetakuak eztirala ixaten, txadonatik at egiten dabezan egiñen oŕetan ikusiko dozu.

卐 卐 卐

Garcia Lorca españaŕ olerkari ospetsuba, Granada'ko paziztak erail-egin dabe. Garcia Lorca españaŕ oleŕkarijen aŕtian ospetsubenetarikua ixan da.

"Bodas de Sangre" eta "Yerma" antzezki-irudijak, txalotubak be txalotubak ixan dira. Gixagaxo aundijak, alakuak, azkenian be, "Odol - ezteguak" ixan dauz. Pazizta bijosgiak sutoska erail ixan dabe, ba, ta odol-uztu.

卐 卐 卐

Izkiluba aŕtuta bere-guraz gudara duan jauparijak, iñoren auŕka egiteko guda-izkiluba aŕtuten dabenaz batera jaupari-ixatia galduten dau.

Nabaŕa'tik eta abaŕ, eurak gura ta izkilubakaz gudara juan ixan diran jauparijak, eztira jauparijak. Jaupari-ixena bera be galdu egin dabe.

Uskuŕtzearentzat kalterik aundijena, jauparijak guda-izkilubak aŕtuta gudara juatiaz egiten yako.

卐 卐 卐

Barcelona'tik diñuenez, doistaŕ iru egazkiñen aŕtian, "Marqués de Comillas" zauri-ixontzijari eraso ixan dautse.

Doistaŕak be, España'ko paziztak soŕtu ixan daben matxinada onetan, asaldarijen aldez agertuten dira. Zuzutsaren aurka beti, ¡beti ur-gora...!

Norbera gora igotiaŕen bestiak oinpian saŕtuta euki gura dauzanak, izpidiari begiratu be eztautsa egin gura ixaten. Eurak gora igoteko ixanezkero, gorako maladi-era gustijak yakez begiko.

卐 卐 卐

Ondijan jaupea egiten ikusten dan jauparija baño aguŕgaŕijagorik, gixakijen aŕtian, iñor bez.

Autoŕtegijan daguan jauparijak, itza la ta lotsea be, berakin dauz.

Txonitz-tokitik goizpaŕkija atzaldu-ten daben jauparijak, eŕi osuaren abegi ona ta lotsea irabazten dauz.

Eŕiko sendirik txiruenak ikeŕtuten ibilten dan jauparijak, Josu-Kisto'ren ordezkaritzea ondo be ondo betetan dau.

Oŕeik gauza gustijak Goiko Jauna'ren egiten dabezan jauparija baño aguŕgaŕijagorik, nor...?

卐 卐 卐

Mallorca'ko paziztak, euren aŕtian soŕtu dan matazea azkatu ezinda, alkaŕen auŕka jagi ei-dira, ta bata-bestiari sutoska asi.

Matxinadeari azkena emoteko biderik labuŕena orixe da ixan be: matxindaŕak alkaŕekin mustuŕ-joka astia.

卐 卐 卐

Matxinada onetan agertuten diran paziztak odol-egaŕijak igituta erailketeak-erailketa egiten ei-dabez.

Cordaba-aldian, jakintsu-usaña aŕtu ixan dautsela baño beste obenik barik, gixoztiak erail ixan ei-dabez.

Paziztak erail ixan dabezanen aŕtian aurkitzen ei-da Azaña'taŕ Gergori, España'ko Eŕkala'ren lendakarijaren lobea be. Jakintsuben batzaŕera juan ixan zalako erail ei-eben, Azaña'ren loba ori.

Izpaŕkingilaritan be, asko erail ei-dabez.

Matxinada onetako pazizten odol-egaŕija, ezegaz be ase ezin daben goŕoto-egaŕija ei-da.

卐 卐 卐

Madrid'en gobernua baŕiztu egin dabe. Azkenengo izpaŕak diñoskubenez, Largo Caballero ixango da Jaurbide baŕiko lendakarija ta guda-altseña be.

卐 卐 卐

Irun'en atzo be, gudaketa gogoŕa ixan eben. Paziztak gogoŕ oldaŕtuten dabe, baña Irun-aldezliak bai erantzun be. Irun'en auŕka Apirka'ko mairubakañoko gustijak jagi ixan dira.

Karlataŕak be bai. Irun'go kudaketearen edestija irakuŕten dabenak, karlataŕen eŕi-matasuna zelako matasuna ixan dan, burubetako uliak zutunik dabezela irakuŕiko dabe. Karlataŕen edestija lotsagaŕija da ixan be, gero.

Diabru-labarren

(Baso-ibilketa bat)

Eskola-umien opoŕaldija amatubaz joyala-ta, gure etxe inguruko neskato-mutikuen pozaŕen baso-ibilketa, mendi-txango polit bat, egitia otu yakun.

Oŕetarako, geure auzokide txikijeri egun baten esan geuntson.

—Ene matetxuok, zeuen opoŕaldija amatu orduko baso-ibilketa bat edo beste, egiterik gura ete dozue? Jauna-lagun eskola-egunak lastertxo jatortzubezenezkero, olako txango alai bat egitia ondo ixango litzatekek...

—Gurako eztogu ba...? Bai, bai, olako bat egitia beti da ondo... Ortik ziar mendirik-mendi edo, ibiltaldijak egiteko gaŕetan gagoz ta. —Gure txikijak abo-batez pozaŕen esan eben.

—Nora juatia gura dozue?—[illegible]rokuan itandu geuntzoen—Aŕanatz era. Mugaŕa'ra ala Untzilaitz - aldera...? Zeuek esan...

Ori entzunik, mutiko zoli batek iŕibaŕez esan eban

—Oŕetara ez; guk, Diabru-labaŕera juan gura dogu...

—Diabru-labaŕera zegatik juan gura dozue ba? Ataturiko aitz-mendijetan, eguna igaroteko leku on-egokirik ¿ez ete yagok ba...? zer entzungoz esan geuntson.

—Bai ba'dago, ta ba'dagoz... Ta asko egon be... Baña guk, oŕetzaz ipuñak ipuin entzun ixan doguzalako, labaŕ miragaŕi ori geure begiz ikusi gura dogu. Beraz, iñora juatekotan, araxe juatia gura dogu...

—Tirok ba, olan ba-dok ara be eldu bat egingo yuagu ba...—iŕi baŕez esan neutson—. Batzuetan, entzunak ikusija be biaŕ ixaten yok eta...

Esan eta egin, dagonila'ren 25'gn., amasei neskato-mutiko, euren pardeltxuetan egunerako janarija ebela, Diabru lobaŕera juateko atzik - zotzera beingo baten geŕtau ziran. Emen juatzuez euren ixenak, izpaŕingijan euren buruak ageŕtu aŕen eztirala asaŕatuko uste dot... Goti'taŕ Basile, Iñese ta Irene; Amantegi'taŕ Garbiñe, Solaguren'daŕ Sabiñe ta Libe; Garcia'taŕ Imanole, Untzalu'taŕ Ikerne ta Axpe'taŕ Garbiñe ta Sopie neskato politak; eta Amantegi'taŕ Adiran eta Kepa, Agiŕe'taŕ Sinboren, Goti'taŕ Sabin eta Kapanaga'taŕ Bitoŕ eta Pantzeskatxu mutiko okeŕak.

Mutikuekaz eztabaidan apuŕ baten ekinda gero, goxeko amaŕak inguruan tapa-tapa mendirantza abijau gintzazan (Belutxu abijau gintzazalako, gura ta gura ez bero galanta aŕtu biaŕ...

Gauza guztijari adi gintzala, au ta ori ta bestia esanaz, Saluete'ko ituŕira bape igaŕi barik eldu gintzazan; eta andik gero, oinkada b[...] anda, ur-saltu'ko andaparan[...] baraitz-geŕira, eruango gin[...] -bide politera tximista bate[...] dun.

—¡Ako bidetxuaren poli[...] 'taŕ Basiletxuk pozaŕen esa[...]

Alantxe ixan be; zugatz[...] doz inguruturiko bidetxua, [...] lita benetan! Polita baña [...] bertan, bata-bestiaren atzeti[...] jaŕita aldatza gora ta gora [...] beti. Eguzkijak bide guzti[...] eŕuki barik joten ginduzan[...] -axe epelak baŕiz, geyago [...] tegatu. Ori olan da-be baña[...] giñoazalako edo bide-estu[...] alairo jaŕatu gendun; umiak[...]

Gaztetxutan jaupari on [...] ten euskunaz gomutauta, [...] txua zeru-bidia zala begita[...] "Zeru-bidia, estua ta neke[...] lantzian-bein ixerditan igote[...] gora begiratu ezkeruan, neke[...] rik be ezton nabaitzen" - esaten euskun.

Eguraldija aurka gendula [...] tza ibili ta ibili eginda, al[...] ur-saltura ura datoŕen ur-[...] eldu gintzazan. ¡Danoen po[...] aldatzik igaroterik ez... E[...] arturiko nekia beriala ken[...] pagodiko landara juanda [...] tsuak jaten ekin gendun Ab[...] tan makatzak gozo-gozo...

Gerotxuago, ondo atsen[...] ume guztijak, pozaŕen oŕ[...] toztuta, ur-bide luzeko ure[...] andiz saŕtu ziran, Diabru-[...] olan uretan juan gura ixan [...] tarako alagalako eguna [...] Une atan, umien poza, ari[...] ezebala txori egoz eguzki[...] tian ots-bigunez ebilan...

Ontxe, auxe idaztian, an[...] tsolari ezaungiaren bertxot[...] dik nora be eztakidala bur[...]

Goi-goyan eguzkija
mendi-ziaŕ axia
arbola puntan txorija [...]
ume-kolkuan baŕia
guztija zoragaŕija.

Eta, gure neskato-muti[...] ointxuakaz ur-garden ozk[...] -txaplaka eten barik ekiña[...] txipriztiña politak alborat[...] rik euren bidian geratuge [...] tzen eben beti.

Olan, umiak urez ta gu[...] tzazalarik, ordu beteko bi[...] kuan, uste baño len Esku[...] nian gintzazan.

(Jaŕaitzeko.)

MA[...]

Errijetatik

ELGOIBAR

IZPAR BELTZAK.—Lengo egunian Altza uritxu politian, Jauna'ren besoetan ilzan, uri artako eŕizaña zan Antzola'taŕ Gumer emengo semia (goyan bego).

Ba'-batian, Jaunak, beste ludira eraman du Carretero'taŕ Joseba gizon ezaguna (goyan bego).

Lengo astelenian paziztaŕen egazkin baten su-daunbada batek zauritu zun Portugalete'n Agirregomezkorta Etxezarreta'taŕ Pantzeska emengo Irizabaleta'ko semia. Gexoetxera eraman eta beriala iltzan (goyan bego).

Laguntzen diegu atsegabian iru sendikoari beren tamal aldi onetan.

EUZKEL IZENA. — Alabatxo bat izan dute, Gabilondo'taŕ Jon eta bere emazte Aŕieta'taŕ Todore abeŕtzale zintzuak. Ugutzatzian, Libe euzkel-izen polita ezaŕi eutsen. Zorionak abertzale zintzuori.

ELEIZAKUAK.—Artuta arkitzen dira, Imanolo (Betranesia) and[...] ta ere "Karkizao" basetxeko[...] taŕ Kepa.

JAYOTZA.—Aŕiola'taŕ K[...] zeta'taŕ Eusebe Galboso [...] seme izan dute. Zorionak.

Arpidir-Matxinada madar[...] ekaŕi dituen negaŕak eta [...] bizi exiñak apurtxo bat [...] Udalak arpide bat iriki du [...] lekokin burututa, eta aŕen [...] teari adierazten dio alduan[...] kin laguntzeko. A[...]

GALDAKANO

BITXABAI - BAŔIJA.—Ida[...] gaz idatzi geban igazi dan [...] goiti'tik Kortedeŕa (Zornotza) txabal baŕijatzaz.

Eta beste gauza batzube[...] lantegi oŕetan lenen saŕtu [...] giliak dirala - ta esaten geb[...] zan: "Baña ¡ze tamala len[...] oŕetan lanian asi diran gal[...] langiliak, atzeŕi - zaliak, [...] oraindiño azkenengo aute[...] abeŕtzalien auŕka txakuŕ [...] lez ibili ziranataikuak dira[...] Tamalik aundijena, baŕiz, e[...] tzaletzat bere buruba egiten [...] daungelari baten bitaŕtez mu[...] tuta".

Bakotxari beria emoteko [...] biaŕ dogu: iñoren bitaŕtez, obeto jakin dogunez—, arda[...] ren ez besteren bitaŕtez, e[...] tegi oŕetan lanian asi, lang[...] ugezabak eurak nai ixan dab[...] ño. Bakotxari, beria.

EZAUKIJAK.—Oraindiño [...] 'ko asko dira eŕi onetan [...] ezaukiñak (carnetak) aŕtu [...] nak. Eta iñoz baño biaŕago [...] ranezketiño, edozein tokita[...] be, izpaŕingi onen bitaŕtez [...] dautsegue, zuzendu daŕezela [...] txu bategaz, Uri - Buru - B[...] Ezauki bakotxaren saneuŕija, baño ezta.

EZKONTZA.—Gauŕ larunba[...] la'n 5'kn., Zabala'taŕ Gotz[...] Apiŕibai auzuneko (Galdakano) tila liraña, San Salvador de[...] Alende'taŕ Jon geure adizkid[...] xen abeŕtzale zintzuakin [...] da. Geure zorijonak euzko-[...] oni.

IBILTALDI ABEŔKOYAK.[...] dan igandian, eŕi onetako [...] rijak be ibiltaldi bat egin [...] Abadiño-alderantz juan zira[...]

Ibiltaldija luze-samaŕa [...] pizkat nekatuta etxeratu [...] tuta be, baña, gogarua gald[...]

Geu be eurakin juan al [...] tzan...!

BASA[...]